

סוגית בל תאחר בנדרי הרשות / ג.

התורה בפרשת כי תצא (דברים כג, כב-כד) מביאה את פרשית בל תאחר, וזה לשונה:

כִּי תֵדַר נֹדֵר לְה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ כִּי דָרַשׁ יְדַרְשֵׁנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ מֵעַמְּךָ וְהָיָה בְךָ חֶטָא:
וְכִי תִחְדַּל לְנֹדֵר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֶטָא: מוֹצֵא שְׁפָתַיךָ תִּשְׁמֹר וְעֲשִׂיתָ כְּאֲשֶׁר נְדַרְתָּ לְה' אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ:

התורה אומרת: "כי תדר נדר לה' אלוקיך לא תאחר לשלמו", היינו אדם שנדר וחל לגביו חיוב מסוים עובר על לאו באם לא שילם את חיובו בזמן.

נשאלת השאלה על איזה סוג נדר¹ דיברה תורה: נדרי גבוה כגון הקדש, נדרי הרשות כגון נדר שלא ישתה יין השנה².

אכן, מפשט הפסוקים יש לדייק לכאורה שאיירי בנדרי גבוה גרידא, שהרי כתיב "לה' אלוקיך" ומשמע שבא הכתוב לסייג את האיסור, דהיינו בנדר שהאדם נודר לגבוה כגון קורבנות הקדשות וכדו' ולאפוקי מנדרי הרשות שבהם נדר האדם בסתמא ולא כלפי גבוה.

אכן **הספורנו** (ד"ה 'כי תדר') כותב וז"ל: "הנה ראוי שייאמן דברך עם הכל, אמנם מה שתדר לה' אלקיך לא בלבד אתה חייב לשלם, אבל עם זה צריך שיהיה התשלום בלי איחור". משמע שבא לומר שהתורה דיברה דווקא על נדרי גבוה וכמו שאמרנו.

ולכאורה דין זה שנוי במחלוקת הראשונים:

הר"ן בסוגיתנו (ג.) כותב וז"ל: "אם אמר ככר זה עלי איכא בל יחל ואי נדר להביא קרבן איכא בל תאחר", ומכך שנצרך הר"ן להוסיף את המקרה "ואי נדר להביא קרבן" וממנו להוכיח שיש בל תאחר בנדר ולא אמר זאת במקרה הראשון היינו בנדרי הרשות, משמע³ כוונתו שאין בל תאחר בנדרי הרשות⁴.

אפשר להביא לכך ראייה משני מקומות בש"ס:

בגמרא בב"ק (פ.) איתא: "וכן מי שנדר ליקח בית וליקח אשה בארץ ישראל⁵, אין מחייבין אותו ליקח מיד, עד שימצא את ההוגנת לו". בפשטות אפשר היה להבין שהגמ' עוסקת באדם שנדר בנדרי הרשות ליקח בית או אישה.

לפייז, אין מצווה בעצם הקידושין, ובאה הגמ' ללמד דלאחר שמצא את ההוגנת לו אזי מחייבין אותו. ולכאורה הוי משום 'בל תאחר' ואין לומר שהוי מטעם בל יחל, שהרי יכול עוד לקיים דברו.

¹ וראה לקמן, דיש סוברים שאף בשבועה שייך דין זה.

² דהיינו דווקא שתלה נדרו בזמן דאל"ה חל נדרו מיד כגון שאמר קונם כיכר. זו עלי ולא שייך בזה 'בל תאחר'.

³ וכן דייק בשלמ"נ.

⁴ וכן סוברים **המאירי והרמב"ן** ועיין לקמן בבירור דעת הר"ן.

⁵ לכאורה המילים 'ארץ ישראל' מתייחסות רק למקרה הראשון 'ליקח בית' וכמו שיתבאר לקמן.

לפי הבנה זו משמע, שיש 'בל תאחרי' בנדרי הרשות ודלא כדברינו. אך לפי זה יקשה, מדוע צריכה הגמ' להעמיד דבריה 'בארץ ישראל'⁶ היה לה לומר בסתם נודר ליקח בית. לכך נראה לומר, שהגמ' עוסקת בנודר בנדרי גבוה⁷ ולכך כתבה הגמ' 'בית בא"י' שהוי מצווה וכן בליקח אישה שהוי מצווה. א"כ להבנה זו נקטה הגמ' בדוקא מקרים אלו לאפוקי מנודר בנדרי הרשות שבהם אין איסור ד'בל תאחרי'.

ומצאתי למהרי"ט (ח"א סי' קלא) שביאר כך וז"ל: "אלא נראה דההיא דמרובה הוי טעמא משום דנדריים של מצוה הם ליקח בית ולישא אשה בא"י מצוה עליו לקיימם לאלתר כל שמוצא דבר הגון ואם שהה עובר לאלתר בבל יאחר...הא קאי בית והא קאי אשה מצוה לקיים דברו מיד להשתקע בארץ ישראל שישבת ארץ ישראל מצוה ומייתי לה הרמב"ן ז"ל בספר המצות מוירשתם אותה וישבתם בה...אבל בנדרי הרשות דאין מצוה לקיימן לא שייך ביה בל תאחרי".

אם כן מוכח שאין בל תאחרי בנדרי הרשות.

ראיה נוספת לכך (וכן הביא במהרי"ט) אפשר להביא מהגמרא ר"ה (ה.) אשר דורשת מהפסוק "כי תדר נדר לה' אלקיך" דווקא דברים שיש בהם צורכי גבוה וז"ל: "מנה"מ, דת"ר כי תידר אין לי אלא נדר...לה' אלקיך אלו הדמין הערכין והחרמין וההקדשות...אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים". משמע שרק במקרים אלו יש בל תאחרי אך לא בשאר נדרים ושבועות.

א"כ, עיקר הסברא לשיטה זאת היא כפי שאמרנו, התורה הוסיפה לאו זה רק לאדם אשר התחייב דבר כלפי שמיא ולכך ראוי וצריך לזרו עצמו ביותר אך בנדר שהאדם חייב עצמו בסתמא ללא צורך גבוה אדרבה הוי כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב וכו' ולא שייך שתצווה התורה במקרה זה איסור נוסף אם בלאו הכי יש לו איסור.

הריטב"א (ר"ה ו:): חולק על כך מכל וכל וסובר שבכל נדר ואף שבועה שייך לאו זה דבל תאחרי וז"ל: "וכן בנשבע סתם לפרוע או לתת לחברו ולא קבע לו זמן כיון שסיפק בידו לעשותו לא עשה עובר בכל שעה לאו דלא תאחרי, דבכל נדרים ושבועות איתיה ואפילו בנדרי איסור כדאיתא פ"ק דנדריים".

א"כ, משמע מדבריו להדיא שבכל נדר ושבועה שייך לאו זה. ולכאורה צריך לבאר דבריו, דמנלן דבר זה דאיתא ל'בל תאחרי' אף בנדרי הרשות ויותר מזה יש לשאול מנין שאף בשבועות⁸.

אלא דיש לשים לב שהריטב"א כותב שדבר זה נלמד מפ"ק דנדריים, ולכאורה כוונתו לסוגייתנו שדנה בלאו ד'בל תאחרי', היינו הגמ' מקישה בין נדרים לנזירות ובכך לומדת שגם בנזירות שייך לאו ד'בל תאחרי'.

וצ"ל שלמד הריטב"א מפשט הגמ' ולאחר שלמדה הגמ' שגם בנזירות ישנו לאו זה וא"כ אינו מייחד בדוקא נדרים שיש בהם צורך גבוה וממילא אפשר ללמוד לכל נדרים (בפשטות אין בנזיר חיוב כלפי שמיא אלא הוי כעין נדרי הרשות⁹).

וכן איתא כעין זה בשו"ת הריב"ש (סי' תמה) וז"ל: 'ובכה"ג אפשר דאיכא בל תאחרי דלא גרעי נדרי איסור גופייהו מנזירות דילפינן ליה מנדריים ר"ל נדרי הקדש ומוקמינן ליה בכי האי גונא".

⁶ ועיין בדברי הרמב"ם והשו"ע שהשמיטו מילים אלו ולפי"ז לק"מ.

⁷ יתכן ואפשר לחלק בין נדרי גבוה לנדרי מצוה ואכ"מ.

⁸ וכן הקשה הדברי יחזקאל (סימן יג).

⁹ עיין בסוגיית בל תאחרי קורבנותיו לקמן (ד.).

א"כ עיקר הסברה היא 'לא גרעי'. (ואפ"ל בדרך קצת שונה שלאחר שלמדנו מנדרי הקדש לנזירות בהיקש, נקיש נזירות לנדרי הרשות ונדרי הרשות נקיש לשבועות ע"י הפסי' ידר נדר או השבע שבועה וכו').

לפי הסבר זה יתכן שמחלוקת הראשונים נובעת מהגדרת נזירות, היינו דלחולקים על הריטב"א י"ל דסברי שנזירות שונה במהות מנדרי הרשות, דנזירות הוי החלת קדושה על האדם ולכך הוי דמי טפי לנדרי הקדש, לעומת נדרי הרשות שאין בהם עניין של קדושה מלבד חלות האיסור.

דרך נוספת שאפ"ל להבנת לימוד הגמ' לדעת הריטב"א היא, כאשר הגמרא שואלת 'בל תאחר בנזירות היכי משכחת לה' אין כוונתה להרחיב את דין נזירות ולומר שגם בנזירות ישנו לדין ד'בל תאחר', אלא כוונתה להרחיב את הלאו ד'בל תאחר', היינו שאיסור 'בל תאחר' כולל בתוכו גם את פרישת נזיר. ולאחר שלמדה הגמ' שאין זה דין מיוחד בנדרי גבוה א"כ הורחב דין ד'בל תאחר' וממילא שייך בכל נדרים ושבועות שגם בהם איתא ללאו זה.

עוד י"ל, דיתכן דהמקור לשיטה הנ"ל היא מדברי הירושלמי (ר"ה הלכה א) וז"ל: "רבי חגי בעא קומי רבי יוסי כתיב וביום השמיני ימול, עבר ולא מל א"ל כי תדר נדר לה' אלקיך לא תאחר לשלמו דבר שהוא ניתן לתשלומין יצא זה שאינו ניתן לתשלומין".

ע"פ הירושלמי עולה גדר חדש לדין ד'בל תאחר' והוא 'דבר הניתן לתשלומין'. כלומר, הירושלמי מדייק מלשון התורה שהשתמשה בלשון תשלום (ולא לשון אחרת כגון לתת וכדו').

ויש להבין מה הפשט בדבריו. ואכן נחלקו המפרשים בביאור גדר זה של הירושלמי:

הרידב"ז בפרשו על הירושלמי כותב וז"ל: "פירוש דלא שייך 'בל תאחר' רק במילתא דנתינה ותשלומין או לגבוה או לעניים אבל מצוה בלא תשלומין לא שייך 'בל תאחר'". היינו דווקא בדבר שישנו חיוב כלפי משהו, כגון קורבנות הקדשות וחרמים וכדו' שלאדם יש חיוב לשלם למקדש, לאפוקי מילה שהינה חובה המוטלת על האדם באופן פרטי אך אין בה תשלום כלפי משהו. א"כ לפי הבנה זו ההגדרה היא תשלום שהוא למשהו לאפוקי מצות שהן קיום ולא שילום.

ואולי אפשר¹⁰, שכוונת הירושלמי 'דבר הניתן לתשלומין' הוא דבר שבא (ניתן) בתור תשלומין באופן מהותי ולא דווקא כלפי משהו, לאפוקי דבר שאינו תשלום אלא קיום שנובע מחיוב שמוטל על האדם. לפי הבנה זו נמצא שאף בכל נדרים ושבועות שייך 'בל תאחר' שהרי יש בהם צורך תשלום למה שהאדם חייב עצמו בו, לעומת מצות שהם מוטלים על האדם מכוח התורה ולא שייך בהם לשון שילום אלא קיום, כמו שאומרים קיום מצות ולא שילום מצות¹¹.

ראיה נוספת לשיטה הנ"ל אפשר להביא מדברי הספרי לפרשת מטות על הפסי' "איש כי ידר נדר... לאסר איסר על נפשו... לא יחל דברו" וז"ל: "לא יחל דברו מגיד שהוא עובר על בל יחל. ועל בל תאחר מנין ת"ל (דברים כג) כי תדר נדר לה' אלקיך... לא תאחר לשלמו".

¹⁰ וכן ראיתי לבעל **הקהילות יעקב** (עמ"ס ר"ה) שכתב לבאר כן בירושלמי.
¹¹ ק"ק לפירוש זה מהגמ' בר"ה שאומרת שגם בקורבן פסח יש 'בל תאחר'.

בפשטות משמע שבא הספרי ללמד שגם בנדרי ביטוי / רשות, שבהם לכאורה אירי הפסוק מדכתיב 'לאסר איסר על נפשו' היינו לאסור את המותר, ישנו לאו ד'בל תאחר'¹² ומפורש להדיא כדברי הריטב"א¹³.

הרמב"ם (ספה"מ צד) כותב כך: "היא שציונו לקיים כל מה שקיבלנו על נפשו במילת שבועה ונדר וצדקה וקורבן וזולת זה והוא אמרו יתעלה מוצא שפתיך תשמור (דברים כג, כד). ואע"פ שכבר חלקו מלות זה הפסוק ושמו כל מילה ממנו לעניין, אמנם הכוונה המגעת מכל מה שזכרתי לך שמצות עשה הוא לקיים כל מה שיבטא האדם מחיוב על עצמו באי זה דבר שיהיה מן הדברים... ואמנם הכוונה מה שזכרתי לך להבין פשטיה דקרא שצוה לעשות כל מה שהוציא בשפתיו".

הנה, הרמב"ם לומד מן הפס' 'מוצא שפתיך תשמור' שיש מצות עשה על האדם לקיים כל דבר שחייב עצמו בו, באיזה דבר שיהיה בין בנדר ובין בשבועה וכו'.

הרמב"ן בהשגותיו (שם) כתב להקשות על דבריו וז"ל: "ואני אומר כי הרב בכאן כלל שתי מצות שהן חלוקות בדיניהם ועניינם ועשאן אחת. כי הכתוב הזה מוצא שפתיך תשמור ועשית נאמר בענין מה שאדם מחייב עצמו לתת לשם האל ית' בין שיהיה מן הדברים הקרבים לפניו או הנתונים במצותו והוא שנאמר כי תדר נדר לה' אלקיך ירצה לומר שיבקש ממך הממון הנידר לו... אבל מה שחייב האדם עצמו מדברי הרשות שקראו חכמים ביטוי והוא שנדר או נשבע אוכל היום... זה אינו נכנס בכלל מצות הכתוב הזה".

הרי דהרמב"ן מקשה, שלא יתכן ללמוד מפרשית 'בל תאחר' איסור כללי לכל נדרים ושבועות אף בדברי הרשות, שהרי הפסוקים עוסקים אך ורק בנדרי גבוה 'מה שאדם מחייב עצמו לתת לשם האל' ולא 'במה שחייב בו האדם את עצמו מדברי הרשות', וא"כ מניין לרמב"ם מכאן ללמוד לשאר דברים שלא שייכים בפרשה הנ"ל.

בפשטות נראה לומר, שהרמב"ם למד שהפסוקים עוסקים אף לגבי שאר נדרים שאדם אסר עצמו ולא רק בדברים שחייב נפשו לתת לשם האל. ומכאן לכאורה יש להסיק¹⁴ שאכן נחלקו הרמב"ם והרמב"ן האם איתא ללאו ד'בל תאחר' אף בנדרי הרשות.

היינו דהרמב"ם הפרשה עצמה עוסקת בכל סוגי הנדרים והשבועות, וממילא איכא לאו ד'בל תאחר' אף בנדרי הרשות, ולכן העשה ד'מוצא שפתיך תשמור' נאמר לגבי כל סוגי נדרים ושבועות. וסבירא ליה כהריטב"א לעיל.

אך לכאורה נראה לומר לא כך, אלא דוודאי מודה הרמב"ם לרמב"ן שליכא 'בל תאחר' בכל נדרים ושבועות ונחלקו בעניין אחר. ולכאורה הדברים מוכרחים מתוך לשון הרמב"ם כדלהלן:

א. הרמב"ם אצלנו כותב: "ואע"פ שכבר חלקו מלות זה הפס'... אמנם הכונה המגעת".

ועוד כותב: "ואמנם הכוונה מה שזכרתי לך להבין פשטיה דקרא שצוה לעשות כל מה שהוציא בשפתיו". כלומר, חוזר הרמב"ם ומדגיש שאע"פ שהפסוקים עוסקים בנדרי גבוה וא"כ לכאורה אין ללמוד מהם לשבועה ונדר וצדקה וקורבן וזולת זה' מ"מ סובר הרמב"ם, שאפשר לדרוש את פשט הפסוק 'מוצא

¹² נראה שהלימוד הוא בג"ש 'נדר' - מה נדר האמור להלן ב'בל תאחר' אף נדר האמור כאן ב'בל תאחר'.

¹³ לקמן ניישב דברי הספרי למאן דפליגי על הריטב"א.

¹⁴ וכן כתב התשב"ץ ח"ג סי' קסט'

שפתיך תשמר' במנותק כביכול מהנושא המרכזי שבו מדובר בפסוקים אך ודאי שמודה ששני הפסוקים בתחילת הפרשייה ('כי תדרי' וכי תחדלי') מדברים רק בנדרי גבוה ובהם נאמר האיסור 'בל תאחר', וממילא אין 'בל תאחר' בנדרי הרשות.

ב. הרמב"ם (ספהמ"צ מצוות ל"ת קנה) מביא את הלאו של בל תאחר וז"ל: "היא שהזהירנו מאחר הנדרים והנדבות ושאר הקורבנות שהם חובה עלינו והוא אמרו ית' כי תדר נדר לה' אלקיך לא תאחר לשלמו".

נראה מדבריו, דרך בנדרי גבוה אירי מכך שכתב 'ושאר הקורבנות' משמע שרק בקורבנות יש 'בל תאחר' ולא בשאר דברים¹⁵.

ג. הרמב"ם (ספהמ"צ מצוות ל"ת קנה) מביא את דברי הספרי שהבאנו לעיל¹⁶ 'לא יחל דברו מגיד שהוא עובר על בל יחל ועל בל תאחר כלומר כשנדר קרבן ולא הקריבו ועברו עליו ג' רגלים הוא חייב משום בל תאחר ומשום לא יעשה דבריו חולין וכן כל מה שדומה לקרבן וכו'.

ונראה שהוקשה לו לרמב"ם בדברי הספרי, דלכאורה משמע שבא הספרי ללמד דגם בנדרי הרשות איתא ללאו ד'בל תאחר'¹⁷, וזה ליתא לדעת הרמב"ם, לכך הוצרך לומר 'כלומר כשנדר בקרבן', כלומר דמה שכתב הספרי 'ועל בל תאחר מנין ת"ל לא תאחר לשלמו' אין בכונתו ללמד שלא רק שיש איסור בל יחל בנדרי הרשות אלא אף איסור בל תאחר, אלא הפשט הוא, מנין שגם בבל תאחר, הינו כאשר נדר אדם בנדרי גבוה-שבהם יש את דין 'בל תאחר', שמוזכר בכלל בפרשת כי תצא ישנו לאיסור לא יחל דברו, ת"ל 'כי תדר נדרי ולמדים בג"ש מהכא להתם'¹⁸ ועל כך כתב הרמ"ם כלומר כשנדר בקרבן¹⁹.

א"כ צריך לבאר דלרמב"ם שני הפס' בראש הפרשה עוסקים בנדרי גבוה ('נדר לה') וכן הפס' השלישי (מוצא שפתיך) אלא שממנו אפשר ללמוד איסור כללי לכל התורה. ואזיל הרמב"ם לשיטתו שאין מקרא יוצא מידי פשוטו. וכן מביא המגילת אסתה (מצוה צד בישוב הרמב"ם) וז"ל: "וכבר הורה לנו הרב בשורש שני כי הבא מפשט הפסוק יש לנו למנות".

אך הרמב"ם כנראה נחלק על הרמב"ם בעניין זה ולא סבירא ליה הכי, היינו כיון ששני הפס' שלפני כן עוסקים בנדרי גבוה אין ללמוד מהפס' הבא אחריהם לנדרי אחרים שלא הוזכרו בפרשה.

הנה, ידוע להקשות על דברי הר"ן בסוגין שהבאנו לעיל מהר"ן לקמן (סג. ד"ה 'קונס') שכתב וז"ל: "אבל באומר שנה אחת סתם אין חודש העיבור בכלל אע"פ שאותה שנה שנדר בה מעוברת שהרי אם לא נהג באסורו שנה זו משלים לשנה הבאה הפשוט ואע"פ שאסור לו לעשות כן בתחילה דאיכא בל תאחר כיון שאם וכו'.

¹⁵ ולא שייך לומר שנדרים ונדבות הכונה בנדרי הרשות משום שא"כ אין זה נכון לומר 'ושאר' מבחינה לשונית

¹⁶ עיין שם בלשונו המלאה

¹⁷ וכמו שהבאנו מכך ראייה לשיטת הריטבא' לעיל

¹⁸ לפי"ז יש להקשות שנלמד ג"כ מהתם להכא. ודוק.

¹⁹ עוד יש לתרץ דברי הספרי ע"פ הנצי"ב בפרושו לספרי וז"ל: "והנראה דהספרי מירי בנדרי בטוי ובאופן שחל באעשה דהינו בצדקה, ומג"ש נדר נדר יליף, והינו דקאמר, ועל 'בל תאחר' מנין שעובר על נדרי פרשה זו. מיהו באוסר על עצמו, ממילא מובן שלא שייך 'בל תאחר' כלל" עכת"ד. א"כ הנצי"ב מעמיד את הפסוק במקרה של נדרי צדקה [היינו נדרי מצוה שלא נכנסנו אליהם במאמר זה] ובהם שייך 'בל תאחר', וכך אפ"ל לסוברים שאין 'בל תאחר' בנדרי הרשות.

הרי הר"ן מבאר את המשנה אשר דנה במקרה שאדם אמר 'קונם יין שאני טועם השנה', וא"כ מדובר בנדרי הרשות, ומהיכי תיתי לחייב משום בל תאחר.

ולכאורה סתירה מפורשת לדברי הר"ן בסוגין, דמשמע שאין 'בל תאחר' בנדרי הרשות וכמו שהוכחנו למעלה אך בר"ן לקמן משמע שיש 'בל תאחר'.

ובפשטות נראה לתרץ, דבאמת סובר הר"ן דאיכא בל תאחר בנדרי הרשות וכמו שכתב בדף (סג.) אלא שאצלנו הביא זאת דווקא בנדרי גבוה היינו בנדר להביא קורבן משום שהגמרא באה ללמוד איסור ד'בל תאחר' מנדרי לנזירות ולכך שייך להביא את המקרה הראשוני והיותר פשוט שמצינו בנדרי והוא בנדר להביא קורבן. לפי"ז סובר הר"ן כריטב"א וכו'.

עוד נראה לומר על דרך זו, דרק לאחר שהגמרא אצלנו למדה נזירות מנדרי לענין 'בל תאחר', אמרינן דה"ה נמי שיש בל תאחר בנדרי איסור, דנזירות הרי היא נדר כפי שמשמע מהגמ' (יז.), ולכך הר"ן אצלנו הביא דוגמא ל'בל תאחר' מנדרי גבוה משום שאכתי לא ילפינן שה"ה בנדרי הרשות. אך הר"ן לקמן איירי לאחר מסקנת הסוגיא (ג.) וא"כ איתא ל'בל תאחר' גם בנדרי הרשות²⁰.

ואפ"ל בדרך אחרת, שאכן הר"ן אצלנו נקט בדווקא 'בל תאחר' בנדרי גבוה ולא בנדרי הרשות והכי סבירא ליה וכל מה שכתב לקמן הוי בדעת הרשב"א.

ויש להוכיח זאת מכך שכתב "הוסיף עוד הרשב"א" בצמוד למשפט שבו הזכיר את ענין ה'בל תאחר', משמע שהכל הוי בדעת הרשב"א. אך הוא אינו סובר כך. כן מוכח מסוף דבריו שם שכתב "ואני חוכך עוד לומר דאפילו...דמהשתא חייל נדריה ויתבאר ממה שכתבתי בריש מכלתין גבי בל תאחר דנזירות היכי משכחת לה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר" וכו'.

ולכאורה נראה דר"ל שמכיוון שהנדר חל מיד א"כ לא שייך לאו ד'בל תאחר' וכמו דמשמע בגמ' (ג.): "כיוון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר". כלומר, ברגע שהנזירות כבר חלה אזי כבר לא שייך איסור באיחור נדרו שהרי קיים נדרו.

ולפי דרך זו יוצא דס"ל להר"ן שאין 'בל תאחר' בנדרי הרשות כשאר הראשונים.

²⁰ ראה במנחת שלמה שהביא ב' דרכים הנ"ל.